

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro} 11.

29. Stycznia 1819.

Wiadomości krajowe.

Z Lwowa. — Podczas uroczystego obchodu rocznicy urodzin Najjaśniejszego Cesarza Pana naszego najmłodsze ofiarowano w roku zeszłym poniższe dobrowolne dary patriotyczne w Cerkwach Samborskim i Sanockim, a mianowicie: — JW. Raab C. K. Radca Gubernialny i Starosta Cerkulowy w Samborze ofiarował stojącemu tam załogę C. K. wojsku 6 beczek piwa w wartości 102 ZR. W. W., wieczorem dał akademię muzyczną, i cały zebrany z niej przychód, wynoszący 322 ZR. 30 kr. W. W. tudzież 35 ZR. 35 kr. monetą konwencyjną, ofiarował na rzecz funduszu inwalidów. — W Drohobyczu, ofiarowali C. K. wojsku: JX. Pleban Krasicki, 2 beczek piwa; urzędnicy solni, 62 ZR. W. W.; a aptekarz Koch, 4 garce wódki i 100 butek. Niemniej dano i tam akademię muzyczną, a zebrany przychód ofiarowano instytutowi wychowawców C. K. pułku Marschala. — W Dniecku w Cerkwie Saheckim. Dom Hrabów Krasickich ofiarował stojącemu tamże załogę C. K. wojsku 4 półgarce wódki i 60 funtów mięsa. — Wszystkim tym dawcom oświadczono najwyższe ukontentowanie Jego C. K. Mci.

Z Wiednia. — Dnia 19go Stycznia przydział Dwór żałobę po zmarłej niedawno N. Królowej Wirtemberskiej. Graba żałoba trwać będzie do dnia 26go Stycznia, cienka zaś do dnia 5go Lutego.

Najjaśniejszy Pan raczył Ces. Rosyjskiego Ministra Hrabiego Capodistrias zaszczyścić wielkim krzyżem Królewsko Węgierskiego orderu S. Szczepana. — Mikołaj Fryderyk Baron Palmstjerna, Szambelan i dotychczasowy Posłannik Pruski przy Dworze Wiedeńskim, mianowany teraz nadzwyczajnym Podstęm i pełnomocnym Ministrem przy tymże sąsiednim N. Dworze, miał zaszczyt złożyć Najjaśniejszemu Cesarzowi Jegomości swój list wierzitelny na osobnem posłuchaniu. — W. Xiążę Rosyjski Michał zabawiwszy przez dni 5 w

Medyolanie, wyjechał dnia 5go Stycznia do Parmy. — Dnia 15go Stycznia przybył z Florencyi do Wiednia Xiążę Paweł Esterházy, C. K. Posel przy Dworze Angielskim.

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia.

Według doniesień z Fernambuko przedsięwzięte zaciągi do wojska we wszystkich okolicach tamecznych, celem uzupełnienia wojsk lądowych i morskich, osobliwie z powodu wzmagających się rabunków ze strony korsarzy powstańców. Według gazet Amerykańskich mają te zaciągi mieć za cel utłumienie ducha rewolucyjnego, który okazał się w niektórych Prowincjach Brazylijskich.

S. Domingo.

Donoszą z Port au Prince pod dniami 26tym Października, że Boyer Prezydent republikańskiej części Państwa Haytyckiego zamysłał pućić się na morze z 15 uzbrojonymi statkami wojennymi, celem blokowania Króla Henryka. Dawniej zamysłał był Henryk blokować Boyera, lecz zdał się że żaden z nich nie myśli serio o wojnie; pogłoskę zaś o bitwie stoczonej między nimi, odwołują listy nadeszłe z wyspy S. Domingo. — Według listów z wyspy S. Tomasza, wody tameczne okryte były korsarzami powstańców, którzy tylko Angielską banderę szanują. — Na wyspie S. Bartłomieja (którą Rosyja nabyła od Szwecyi) zabrać miano powstańców bryg o 18 działach, który się tam był schronił. — W Curaçao grassowała żółta febra, na którą umarło przeszło 100 ludzi z brygów Euradice i Hironnelle.

Australia.

Ludność Nowey Wallii południowej podwoiła się w przeciągu lat szesciu. W roku 1817 wynosiła już 20779 mieszkańców.

Według doniesień Missyjonarskich nie było w Otahaiti żadney prawie rodziny, z którejby jedna lub druga osoba nie umiała czytać. — Wszyscy są Chrześcijanie. — Pomarę, Król Otahaitycki pisał do P. Cyre będącego w Paramatta (w Nowey Wallii południowej), aby mu posłał piór do pisania, ponieważ chce napisać słownik. — Przekładanie biblii na język Otahaitycki ma dobry postęp.

Wschodnio-Indyjskie wyspy.

Donoszą z Batawii pod dniem zostym Grudnia, że Hollendercykowie w Palembang aresztowali kilkanaście osób, których Angielski Dowódca i Gubernator twierdzy Marlborough wystąpił w szczególne zleceniami do niektórych Xiążąt Indyjskich. Z tego powodu rzeczony Gubernator wysłał do Palembang wojsko, które z orężem w ręku żądać ma zadosyć uczynienia. — Ta nieprzyjemna wiadomość sprawiła wielką trwogę w Batawii.

Indyie Wschodnie.

Wzniesła się znowu mała chłuma nad Indyjami wschodnimi. Zbiegły Radsza Nagpuru znalazł przytułek u wojennego pokolenia Indyjanów osiadłych w północno-wschodnich górach Dolanghuryjskich pod Ghondies. Wygnane z Powiatów Maratskich roty Arabów ze służby oddalonych i nieumne straż przyhoczne, które utraciwszy żołd, nowego Pana szukały, pospieszyły do pomienionego Radszy, a wojsko jego ma już wynosić do 20,000. Jeden Kapitan Angielski ze 100 ludźmi wpadł przypadkiem w ręce oddziału tego wojska, które ich w pień wycięło. — Kapitan Brown, który dowodził strażą, prowadzącą zbiegłego Radszę Nagpuru, ma być stwionym przed Sąd wojenny. — Według doniesień z Madras panowała w Bengalii straszna choroba epidemiczna, na którą w przeciągu miesiąca do 30,000 ludzi umarło. Także i w Kalkucie grassowała zaraza; upały były tak wielkie, że Europejcykowie częstokroć po ulicach trupem padali. Tak tu także i w Bombay uskarżano się bardzo na niedostatek gotowizny. — Dnia 28go Czerwca umarł w Barodzie po 5 letniej chorobie Jego Wysokość Futteh Sing Raw Guikawar. Podczas pogrzebu tego Xiążęcia, który okazywał zawsze wielką przychylność dla Anglików, musiał okrzyk dawać salwy. Rezydent Angielski w Barodzie dokazał przez swoje wpły-

wy, że pozostała Matronkę Xiążęcia odwołał od przedsięwziętego rzucenia się na stos ognia. Spodziewają się, że przykład ten pomoże do zalesienia tego barbarzyńskiego zwyczaju we wszystkich Prowincyach podległych berłu Angielskiemu.

Wielka Brytania.

Król Angielski ma przeniesionym być do Kew, ponieważ będąc przy zmysłach tego pragnął, i ponieważ zamek Windsorski potrzebuje poprawy. — Arcy-Xiążę Maxymilian Austriacko-Esteński przybył dnia 24go Grudnia do Plymouth, gdzie nazajutrz był na nabożeństwie w kościele Katolickim. — X. Denis w Exeterze wydał niedawno pismo, w którym twierdzi, że Xiążę Rejent jeszcze zeszłego lata wyraźnie oświadczył, i ogłosić pozwolił, iż nie zezwoli na uchwałę względem wyzwolenia (emancypacji) katolików Irlandzich, chociażby projekt ten przeszedł w obudwóch Izbach. — Poselstwo Prezesa Zjednoczonych Stanów Ameryki północney okazało jawnie, że między temiż a W. Brytanią zaczyna wzmagać się nadzwyczajny duch poiednawczy, i że zdają się podawać sobie nawzajem ręce, aby utrzymać i zabezpieczyć dla siebie pozyskaną już przewagę handlową.

Dziennik Londyński Morning-Chronicle twierdzi, że P. Hudson-Lowe będzie Gubernatorem w Ceylonie na miejscu Jenerala Brownrigga, i że zmiana ta ma związek z wystąpieniem P. Arbutnota na wyspę S. Heleny. Gdyby P. Hud. Lowe z wyspy S. Heleny oddalonym został, obiąłby nie miejsce P. R. Bingham. Za przyczynę tej zmiany pomieniona gazeta kładzie przekonanie, iż nikomu z większem bezpieczeństwem, powierzyć nie można pilnowania zrzuconego z tronu prawego Króla Kandyjskiego, jak Panu H. Lowe.

Taż sama gazeta pisząc o Niemieckiej wolności druku dodaje: „Wyraźnie zdaje się, że w Niemczech nie wolno jest rozstrzygać publicznie pytania względem powszechnego interesu Europy, i że Niemiecka wolność druku nie może wykonywać praw swoich na czem innem, jak tylko na kłótniach brkowych. Tymczasem łatwiej tu jest okazać ubolewanie, aniżeli dać radę pomocną. Historia z Jenerałem Gourgaudem nie przyczyniła się wprawdzie do tego, aby na stałym lądzie rozszerzyć mniemanie, że posiadamy wolność druku; albowiem wiadomo dosyć powszechnie

Francya.

że książka jego, napisana o bitwie pod Waterloo przyczyną była jego oddalenia. Z tem wszystkim niechaj nie sądzą na stałym lądzie, jakoby Lord Angielski pochwałił takowe postępowanie, lub żeby miał być tak słabym (*imbecile*), aby od cudzoziemców żądać miał kadzideł, a choćby też tylko i sprawiedliwości. Gdyby nawet Jenerał Pillet powrócił znowu do Anglii, trudno aby się kto znalazł, coby go chciał przemocą oddalić, lub coby chciał o nim wiedzieć. Co do historyi z Jenerałem Gourgaudem, wyszło właśnie pismo (*a letter to the Right Hon. Carl Grey on the subject of the late arrest and removal of Gen. Gourgaud*), w którym autor zarzuca Ministrom, że we trzech punktach nadużyli władzy nadanej im nobwą względem cudzoziemców, a mianowicie, ponieważ 1.) użyli niepotrzebnej i niesprawiedliwej surowości przy uwięzieniu tego Jenerała, zabraniając mu wolności mówienia z przyjaciółmi; 2.) że przeszkadzili mu użyć prawa przyznanego samą ustawą względem cudzoziemców, a to, aby słuchanym był od Rady tajny; 3.) że zabrali mu i to potajemnie papiery jego, do czego nie tylko nie upoważnia prawo względem cudzoziemców, ale nadto Jenerał Gourgaud oskarżać może wręcz Ministeryum o rabunek. Rząd nasz isk uważamy, ma wielki pociąg do systematu stałego lądu; iak dogodną albowiem jest rzeczą, przykrego pisarza wyprawić za granicę! Dzieki Bogu że z nami nie mogą jeszcze Ministrowie tak dokazywać; ależ to, co robia z cudzoziemcami przekonywa, iakby robili z nami, gdyby tylko mogli!

Dnia 22. Grudnia umarł w Londynie szedziwy Sir Philipp Francis, były Assessor Wysokiej Rady wschodnio-Indyjskiej, później zaś bardzo czynny Członek Parlamentu, którego miano powszechnie za wydawcę znanych „Listów Czerwonych.“ Jeżeli demyst ten był zasadny, tedy nakoniec po jego zgonie wyjawia się ta 50letnia tajemnica. — Pewien człowiek młody znany w uczoneym świecie, który przez swoje związki rodzinne zyskał był bardzo intratny urząd na wyspie dawno Francuzkiej, roztrwonil do 70,000 funt. szterl. (700,000 ZR.) pieniędzy publicznych, i iuz go prowadzą do Anglii. Ministrowie chcą wytoczyć przeciwko niemu process kryminalny; lecz Adwokaci Królewscy są tego zdania, że go tylko isko dłużnika Stanu w areszcie trzymać można — Słychać że P. Katalani, zawarł kontrakt z Antrepreneurem opery w Londynie, który ofiarował iey (za czas zimy) 6000 funt. szterl. i jeden benefit.

Z Francyi d. 1. Stycznia. — Nowy rok zaczyna się u nas przy wesółch widokach, po długich troskach o przyszłość. Od dwóch miesięcy — nikt tego zaprzeczyć nie może — walczyliśmy ze złemi znamionami przyszłości. Rozsiewano wieści różnego rodzaju, które sprzeciwiały się uderzającym sposobem publicznym rzeczywistościom. Iżba Deputowanych wspomniona została przez mężów umiarkowanych, świątliwych i działających dla dobra publicznego; Reprezentantami brakującej części piątej, których Lord udarował swoim zaufaniem, wszyscy iuz obranymi zostali; nie żałowano bynajmniej ubytku tych, których Zgromadzenia wyborowe odrzuciły. Zapowiedziano publicznie, że Rząd zatrudnia się czynnie poprawą naszych instytucy, reformą Kodexu karzącego w części nader surowego, urządzeniem systematu rozumnej wolności druku, liberalnem ustanowieniem Sądu przysięgłych (Jury), ułożeniem prawa organicznego względem odpowiedzialności Ministrów, zgodną z zamiarem ustanową Władz gminnych i departamentowych, tudzież zgodnym z duchem czasu systematem publicznej oświaty. Finanse nasze poprawiły się iak wiadomo, i dochodziły stopnia tak długu oczekiwanego, wyrównyującego przeszlemu stanowi, co zdawało się, iż mogło tam prędzej nastąpić, ile że odpady nadzwyczajne wydatki rządzone pobytym wojsk obcych. Uchwalone w Akwizgranie ustąpienie ich z Francyi przyszło do skutku, i wszystkie twierdze powrócono. To wszystko powinno było zrządzić naylepszego ducha, a przecież nastąpiło przeciwnie. Rozgłoszono, — zdaje się bez zasady — iakoby obce Moearstwa zrobiły uważnym Pełnomocnika Francuzkiego w Akwizgranie: że duch anarchii coraz bardziej wzmagą się we Francyi, któremu należy dzielną położyć tamę, i iakoby Pełnomocnik ten przyrzec miał, że wszelkie nadzieje Demokratyzmu zniszczone zostaną dzielcami instytucyami monarchicznymi. Mówiono, że ostatnia podróż Lorda Castlereagha do Paryża, miała szczególniej wpływ do tego przedmiotu, i że podczas bytności swojej, ożywił na nowo nadzieje uprzywilejowanych. Słychać było, że niektórzy z Ministrów oświadczyli się za potrzebą, aby na mieyscu prawa wyborczego, owego palladium konstytucyjnej wolności Francuzkiej, ustanowić inne, wsparte na zasadach arystokratycznych. Dowiedziano się, że Ministrowie w widokach swoich podzielonymi byli, i że to poróżnienie

stawało się coraz mniejszem, że część strony ministerjalney połączyła się w Izbie Parów ze stroną ultraistów, i że podobne połączenie się ukartowaniem było także i w Izbie Deputowanych. Wkrótce potem rozeszły się wieści o zagrożających tak zwanych gwałtownych krokach przeciwko Deputowanym i pisarzem liberalnie myślącym, o nowem przeciwdziałaniu, o odmienionych postanowieniach względem przedstawień się mających projektów do prawa, które układane być miały wcale w innej myśli, aniżeli z początku uchwalno było. Ultraiści podnieśli głowy zuchwalej niż pierwej, a ich organy nie ukrywali tego w swoich pismach, że bliskiem iest przywrócenie ich panowania. Przy tem wszystkim była wprowadzie Francya spokojna, nigdzie nie naruszono bynajmniej spokojności, i wszelako panowały powszechne obawy, i nie ukrywano ich więcej. Tu dopiero zaszło wiadome poróżnienie się Ministrów, i było powodem do wybuchnienia nowej rewolucyi; bo zaiste owa zmiana zastugoię na takie nazwisko. Lecz nie była to rewolucya krwawa, połączona z gwałtami, było to udziałem przez samego Króla, a iak zapewnijają, przez Xięcia d'Angouleme żywo wspieranem uzupełnieniem zbawienego rozporządzenia Królewskiego z d. 5. Września 1816; było to przywróceniem do dawnego stanu aktu konstytucyi, a upadkiem stronnictwa, które nie tylko ustanowom gruntującym się na konstytucyi, ale nawet samey konstytucyi było zawsze przeciwne. Zmiana ta, pociągająca za sobą niezawodnie nayszczęśliwsze skutki, zdziałana była z woli Króla i przez publiczną opinię, i tem też nayszczęśliwiej celnie. Wiadomo teraz, i historia nie zapomni tego, że sam Monarcha z największą niechęcią i tylko przez uprzykrzone przedstawienia od systematu Swoiego na chwilę odwiedziony, pobłazał tym usiłowaniom, lecz bezpośrednio potem zniszczył je, i dokonał tego, co ióż raz uznał być dobrzem. Wiadomo, że największa część Deputowanych strony ministerjalney, przekonana o szkodliwych skutkach systematu z roku 1815, dała sobie słowo, aby się oprzeć wszelkiemu naruszaniu konstytucyi, i wszelkim zmianom prawa obierczego. Wiadomo, że największa część Radców Stanu, Referendarzy i Dyrektorów Władz największych, skoro dnia 25. i 26. Grudnia mogli gruntownie domyślać się tryumfu Ultraistów, prosili o dymissyie, i woleli raczej rzec się urzędów swoich, aniżeli swych zasad politycznych. Wiadomo i to, iak ha trwoga ogarnęła była oświeconą klasę towarzystwa, i iak prętko wzmoęł się kredyt &

zaufanie, skoro nyrzano na koniec tak upragnione rozwiązanie rzeczy. Wypadki te dowodzą świeżo, iaki duch rubliczny panuje we Francyi; dowodzą, że Francuzi godni są polityczney konstytucyney wolności, i że umiejają utrzymać się przy niej.“

W ł o c h y.

Na tajnym Konsytorzu dnia 21. Grudnia prekonizował Oyciec S. kilkanaście Arcybiskupów i Biskupów. — Kongregacya Sacrorum rituum odprawiła posiedzenie; celem roztrząśnienia cnotliwego życia i cudów zmarłego w roku 1775 w sławie świętobliwości sęgi Bożego, Xiędza i Fundatora Zakonu kleryków bosych S. Krzyża, którego kanonizacyja wkrótce nastąpi. — Dnia 20. Grudnia przybyli do Rzymu Jego Królewicowska Mość Xięże Kalabryi (Następca tronu obojey Sycylii) z Małżonką Swoją Infantką Hiszpańską, tudzież Córką, Xiężniczką Ludwiką Karoliną, zaslubioną Infantowi Hiszpańskiemu, Franciszkowi de Paula. Także i Xiężna Luhańska (podobnie Infantka Hiszpańska) przybyła do Rzymu z Rodziną swoją. — Dnia 2. Stycznia umarła w Rzymie po krótkiej chorobie w 68ym roku życia, N. Królowa Hiszpańska Maryja Ludwika, (Małżonka Karola IVgo) w przytomności obu Swych Córek Xiężnych Kalabryi i Luki, które wkrótce potem wyjechały do Albano. — Jego Cesarzowicowska Mość Arcy-Xięże Palatyn Węgierski przybył do Rzymu dnia 5. Grudnia, nazajutrz przedstawiony był Oycu S. przez Ces. Anstryackiego Posta Xięcia Kaunitza, dnia 28go wyjechał do Neapolu, stanął tam dnia 29go po południu w towarzystwie Xięcia Salernenskiego, i wysiadł w pałacu Królewskim. — Xięże Roccaromana i Margrabia Giuliano przyięci zostali do wojska Neapolitańskiego, pierwszy iako Jenerał-Porucznik, a drugi iako Marszałek polny. — W Neapolu wyszło rozporządzenie Królewskie, zniżające o 10 procentu cło dla okrętów bandery Franczkiej, Angielskiej i Hiszpańskiej, ieżeli do portów tamecznych przywożą towary z Państw, do których należą. — W Ministeryium Sardyńskiem zaszły zmiany następujące: Hrabia de Maistre i Hrabia de Balbo zostali Ministrami Stanu; Hrabia Borgarelli złożył Sekretaryiat Stanu i został Prezesem Senatu, a Hrabia Castellalfieri Posel w Berlinie, przeniesiony w tey samey własności do Flencyji.